

Mâna invizibilă a sentimentelor

„Știința își joacă propriul joc; ea este incapabilă să legitimeze celelalte jocuri de limbaj...

Mai presus de toate, ea este incapabilă să se legitimeze pe ea însăși.”

Jean-François Lyotard

Teoria economică este, de bună bucată de vreme, în impas. Pare să fie o criză a fundamentelor. Semnul evident este că apelul la regularități generice se produce tot mai rar. Practic, teoria economică s-a managementizat. Ea se ocupă de accidental. Fragmentarea funcțională pe nivelurile micro și macro a deschis o prăpastie metodologică: soluțiile conjuncturale și de detaliu au făcut dispensabilă viziunea de ansamblu. Performanța randamentală, susținută în contexte organizaționale de tip fordist, a sugerat calea celei de-a doua fragmentări: între nominal și real. Astfel, întregul macroeconomic a fost făcut gestionabil pe bucăți. Ruptura ontologică a justificat ruptura metodologică.

Instrumentalizarea generată de randamental a avut succes, paradoxal, în economia simbolică. Reușitele mecanice s-au regăsit în proiecția echilibrului, tehnica balanțelor arătându-se infailibilă. Economia banului, focalizată exclusivist de monetarism, a introdus asumții ridicate la rang de normă instituțională. Autonomia băncilor centrale a marcat triumful autonomiei economiei simbolice.

Frenezia spectaculativă a îndepărtat orice umbră de îndoială față de funcția randamentală absolută a economiei monetare. Pasul spre formula offshore era firesc în ordinea economiei de cazinou. Societatea are doar valori de schimb; valoarea ca atare nu are sens decât dacă se lasă tratată ca valoare de schimb.

Așa s-a ajuns la cea mai semnificativă disjungere: dintre economie și societate. Prima s-a înarmat cu ideologia pieței, cea de-a doua fiind condamnată să se întoarcă, eventual, la economia naturală. Economia banului a devenit repede suficientă sieși. Și-a consolidat propria-i natură, artificială. Societatea umană este pentru economia banului o cheltuială de prisos, o recuzită randamentală. Tendința este implacabilă: cunoașterea devine valoare de schimb. Informația imită exclusiv funcția banilor în societate. Informatizarea exhibă definitiv tentația controlului social. Relativizarea adevărului este legitimată de arbitrariul pieței.

Această deraiere ține de consistența modernismului iluminist. Construcția teoriei economice pe principii mecanice (obsesia pentru randament), reguli deterministe (cu piața drept cauză absolută), metode adversative

(concuranța care elimină), instrumente raționale (organizarea folosirii timpului) sau instituții antropofage (transformarea omului în forță de muncă), structuri ale puterii (cuantificarea naturii umane) se arată a fi un model al limitelor și limitărilor ultime. Devine o construcție care trebuie să-și depășească desăvârșirea pentru a avea sens. Criza este de înnoire în măsura în care ingredientele construcției teoretice trebuie să aibă altă consistență.

Ce ar însemna acest lucru? Randamentul nu ar trebui să fie doar material, piața ar fi înlocuită cu competiție inclusivă, timpul nu se va mai raționaliza, munca se apropie de esența omului ca ființă care gândește și creează, omul fiind evaluat ca un univers inefabil de energie a spiritului și sentimentelor. O astfel de economie nu are drept țel distrugerea naturii prin pervertirea naturii umane. Economia nu ar mai fi o mecanică a trebuințelor nenaturale. În centrul ei se situează omul, iar sensul restrictiv și constructiv al raționalizării va fi înlocuit de sensul progresiv și eliberator al umanizării.

Economia care a ținut realizarea unei societăți de piață se retrage în istoria încheiată a iluminismului. Economia celei de-a doua modernități, în care lumea este dependentă exclusiv de gândirea sa, renunțând totodată la invazia valorilor de schimb, devine ceea ce trebuie să fie: o știință umană.

Depășirea modelului iluminist al economiei este o problemă a ieșirii din captivitatea multor paradigme. Între altele și din formula imitativă a economiei construite în jurul relației funcționale dintre muncă și capital cu relația structurală dintre consum și spectacol. Disoluția valorilor matriceale ale economiei, ca formă de raționalizare și de monetizare a tuturor gesturilor umane, echivalează cu evadarea din obișnuință. Inclusiv din obișnuința cu paradigma raționalizării progresive. Altfel ideologia pieței menține captivitatea omului în cușca ideatică a materialismului.

Concluzia? Teoria economică ca produs al Iluminismului nu a pus încă la îndoială preceptele acestuia. Retardarea este gravă. Intrarea în postmodernism este schizofrenică. Ieșirea din aceasta nu poate fi descrisă nici ca utopie.

Marin Dinu

Sumar

Rețele informale de transfer al valorilor – Hawala		Argumente pentru creșterea acțiunilor de vânzare-cumpărare pe piața funciară	
■ Ion Pohoată, Irina Caunic	3	■ Gabriel Popescu, Florentina Constantin	43
Implementarea politicilor ecologice în spațiul Deltei Dunării		Evaluarea riscului de credit	
■ Trifon Belacurencu	9	■ Nora Mihail, Iuliana Cetină, Gheorghe Orzan	47
Criza pe piața muncii din România		Factorii și principiile reorganizării transversale a întreprinderilor din industria textilă din România pe baza metodei ABC (Activity-Based Costing)	
■ Ioan Cindrea	25	■ Sorinel Căpușeanu	53
Perfecționarea controlului financiar – prioritate a managementului organizațiilor în etapa actuală		Rolul politicii de coeziune în decizia de aderare la zona euro	
■ Viorel Lefter, Costantin Roman, Cleopatra Șendroi, Aureliana Geta Roman	29	■ Marius-Corneliu Marinaș	61
Utilizarea indicatorilor statistici în activitatea asigurărilor generale			
■ Ion Pârțachi, Constantin Anghelache	37		

Notă: Autorii sunt responsabili de clarificarea dreptului de utilizare a informațiilor cuprinse în articole.

Revizie text: Gabriela Ochiană

Tehnoredactare computerizată: Nicoleta Bobocea

Grafică: Alexandru Ion

Abonamente: Irina Jerpel (021/312.22.48 – int. 24)

Difuzare: AGER-Economistul (021/312.22.48 – int. 24)

www.economieteoreticasiaplicata.ro; www.ectap.ro
Recepție texte: economia.ta@edeconomica.com